

Húsvéti népszokások

Megették a herét

Mit kell tenni a lányoknak-asszonyoknak nagypénteken?

A húsvéti locsolkodás történetének egyik magyarázata szerint a Jézus sírját őrző katonák vízzel öntötték le a feltámadást felfedező, ujjongó asszonyokat, így akarták elhallgattatni őket. A húsvéti locsolkodás első írásos emléke 1545-ből származik. Akkor még ténylegesen megfürdették a lányokat. A XVIII. századi tudósítások már csak vödörrel történő locsolásról tudósítanak. Ez a szokás a múlt században kölnire változott. Az utóbbi években egyre többen tértek vissza a vízzel történő locsolkodáshoz, gyakran szódásüveg segítségével.

Nagypénteki feladatok

A lányoknak és az asszonyoknak nagypénteken különleges teendőik voltak. Ezen a napon egy kicsit levágtak a hajuk végéből, hogy hosszabbra nőjön és a moly se essen bele. Napfelkelte előtt az ajtókat és az ablakokat kinyitották, hogy az ágyneműt a nagypénteki szél járja át. Sok asszony az "ágyruhát" a tornácra, kerítésre rakta, hogy jobban szellőzzön.

A gazdák ezen a napon herélték az állataikat. A herélés végezetével a gazdasszony délutánra elkészítette a herepörköltet. Erdélyben - Korondon - nagypénteken a halakon kívül semmiféle húsfélét vagy zsírosat nem fogyasztottak, sokan még a kenyeret, tojást, tejet is kerülték, a herét ugyanakkor viszont megették. A beszélgetés, a szórakozás az éjszakába nyúlt pálinka és bor társaságában.

Mi történt vasárnap? Mi volt a komatál?

A leányok vasárnap festették meg a tojásokat. A tojás eredeti jelképe a termékenység, az új élet. "Ahogy Krisztus áttörte a sír bilincset, úgy bújik elő az új élet, a kis csibe is a tojás börtönéből." A tojásfestés módszerei tájegységenként változott. Hagymalevél vagy zöld dió levél főzetébe mártották a tojást, amelyet virágmintákkal vagy levélmintákkal borítottak be. A tojásra viasszal írtak. Nagyobb ügyességet igényeltek a karcolással díszített tojások. A megfestett tojásokra egy éles tárggyal díszítő motívumokat karcoltak. A legények húsvét vasárnapjának estéjén már jártak locsolkodni a lányos házakhoz, útjukat zeneszó kísérte. A leányok borral, tésztával és festett tojással várták őket. Szép hagyomány volt faluhelyen a húsvét zárására, hogy fiatal lányok lány barátnőjüknek, fiú barátjuknak komatálát küldtek. Ez a komatál, kaláccsal, tojással, borral megpakolva a sírig tartó barátság megkötését jelképezte. A komatál címzettje, ha megkapta a tálát egy másikat küldött cserébe. Így fogadta el az örök barátságot. Ha egy legény a kedvesének küldött ételt, italt, azt mátkatálnak nevezték.

Hétfőn vesszőzték a lányokat

Hétfő reggel a legények járták a házakat, ahol piros tojást, pénzt vagy kalácsot kaptak az öntözésért. Eredetileg kútból húzott hidegvízzel öntözték a lányokat, helyenként meg is vesszőzték őket. Mindkettő a jelképes megtermékenyítést a rituális megtisztulást jelenti. Húsvéthétfőn, délután a falu népe összepakolta a szentelt ételeket és kivonultak a faluszéli borospincékhez. Az esti lakoma után hajnalig folyt a mulatság. A Dunántúlon volt gyakori szokás a vesszőzés. Fejér megyében "zsibának" nevezték azt a vesszőből font korbácsot, amellyel a fiúk megcsapkodták a leányokat. A leányok szalagot kötöttek a zsibára.

Húsvéti szokás volt Erdélyben a kakaslövés. Először perbe fogtak egy kakast, búcsúztatót mondtak, majd íjjal és nyílveszővel célba vették a kakast, ha a nyíl a kakas szívébe fúródott véget ért a játék, amit kakasvacsora kísért. Hétfő reggel a kisebb fiúk járták a házakat, ahol piros tojást, pénzt vagy kalácsot kaptak az öntözésért. Eredetileg kútból húzott hidegvízzel öntözték a lányokat, helyenként meg is vesszőzték őket. Mindkettő a jelképes megtermékenyítést, a rituális megtisztulást jelenti.

Kedden a lányok locsoltak

A lányok is locsolkodtak. Egyes vidékeken húsvét utáni kedden a lányok, asszonyok locsolták meg a férfiakat. Volt ahol a vesszőzést is viszonozta fehérnép. A "suprikálás" során a leányok korbácsolták meg a fiúkat, majd borral kínálták őket.